

**Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса**

Воробйова Г.В.

канд. іст. наук, ст. викл. кафедри міжнародних відносин та права
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Гавриленко Н. Н.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ ГЕНДЕРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.

Рівноправність жінок - основний принцип Організації Об'єднаних Націй. Преамбула Статуту Організації Об'єднаних Націй встановлює в якості однієї з центральних цілей Організації підтвердження «віри в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, в рівність прав чоловіків і жінок». Положення Статуту, першого міжнародного документа, конкретно присвяченого правам людини і рівноправності чоловіків і жінок відображені у Конституції України, законах України «Про державну службу» (2016/2021р), «Про дипломатичну службу» (2018р), тощо. Так у Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005/2018рр) пояснено: «Гендерна рівність - рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства» та забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у здобутті освіти і професійній підготовці, тощо. Міністерство закордонних справ України слідуючи міжнародним положенням приєдналося до міжнародного руху за гендерну рівність HeForShe у 2018 році. Згідно зі статистикою ООН, відзначено, що коли жінки приймають участь у миротворчому процесі, можливість укладення угоди на 35% вище. Очевидно, що жінки відіграють важливу роль у підтримці стабільної і безпечної дипломатії.

У XXI ст. однією з головних ознак демократичного розвитку суспільства є ліквідація різних форм дискримінації, подолання гендерної нерівності. Тому забезпечення рівності жінок і чоловіків є одним із головних питань становлення Української держави. Формування та розвиток знань про гендерну рівність потребує поглибленого осмислення основоположних засад - категорій та термінів у сфері гендерної проблематики.

Аналізуючи діяльність жінок на посадах державних управлінців в історії, треба відмітити їхній значний вклад у сферу дипломатії, переважно використовуючи методи переговорів і доказів. Жіноча логіка й інтуїція допомагали нестандартно поглянути на вже звичні явища, попередити чи навіть урегулювати конфлікти, зняти напругу. Йдеться про ті риси, яких потребує сучасна дипломатія: максимальне використання переговорів для поліпшення

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»

16-18 червня 2021 року, м. Одеса

життя людей; зосередження на проблемах рівності, облаштування світового порядку як такого. Сьогодні моральна політика – це запобігання й вирішення протистояння на етнічному ґрунті в багатьох гарячих точках, а також підвищення рівня безпеки в регіонах за допомогою активізації дипломатичного потенціалу жінок.

Темпорально, гендерну мережу відомих державних лідерів, складають: цариця Клеопатра VII (Єгипет), Фен Ляо - (Китай), Феодора (Візантія), Княгиня Київської Русі Ольга, цариця Тамара, та інші, які справили величезний вплив на історію дипломатичних відносин імперій і держав.

Однак, історично жінки-дружини, як правило грали другорядну, але істотну роль у дипломатії управителів держав. Наприклад, «Шлюбна дипломатія» Рюриковичів лише з кінця 950-х - до 1320-х рр. перевищує сотню одружень. Таким чином, лівова частка шлюбних союзів середньовіччя припадає на київських Рюриковичів та шлюб використовувався, як інструмент укріплення дипломатичних відносин.

У подальшому результати досліджень показують, що більша частина жінок-дипломатів мусить асимілювати зі стереотипною гендерною роллю, яка тісно пов'язана з тим, що мережа жінок дипломатів під час служби за кордоном, представляє дружин дипломатів. Дружини дипломатів були змушені нести великі проблеми побуту: кочовий спосіб життя, веденням домашнього господарства, тощо. Напруга стало настільки серйозним випробуванням для дружин дипломатів, що у відповідь Японія прийняла практику виплачувати дружинам дипломатів зарплату, щоб компенсувати їм час, який вони проводять у турботах.

У ХХ ст. дипломатична практика, вперше застосована в Європі, була прийнята в усьому світі, а дипломатія розширилася, охопивши зустрічі на вищому рівні та інші міжнародні конференції, парламентську дипломатію, міжнародну діяльність наднаціональних і субнаціональних утворень, неофіційну дипломатію неурядових елементів, і робота міжнародних цивільних службовців.

До першої половини ХХ ст. відносяться витoki включення в дипломатичну роботу жінок-дипломатів. У 1923 році Олександра Михайлівна Коллонтай стала першою жінкою, главою дипломатичної місії. У 1925 році Сполучені Штати почали приймати жінок у створену американську кар'єрну службу, а десять років по тому призначили Рут Брайан Оуен послом у Данію. Франція дозволила жінці вступати на дипломатичну службу через іспит в 1930 році, хоча в той час вона ще не призначала жінок керівниками місій. У 1933 році, коли виникло питання про відправку жінок-дипломатів на службу за кордон Міністерством закордонних справ Великобританії (FCO), реакція високопоставлених чиновників була в переважній більшості негативна. Заперечення проти відправки жінок за кордон були висловлені в аналогічному ключі в МЗС Швеції. Також, у жінок, працюючих за кордоном у МЗС, були

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

проблеми: їх часто не допускали вступати в шлюб до 1960-х або 1970-х років, і навіть коли ця офіційна заборона на шлюб була скасована.

Але загалом, становище жінок в дипломатії змінилося з 1933 року і сьогодні майже всі МЗС відправляють жінок-дипломатів за кордон. В цілому жінки складають близько 15% від всіх послів, і вони розсилаються по всьому світу.

Однак нині у кожній державі світу тією чи іншою мірою продовжує існувати гендерна асиметрія.

У Європі дві третини жінок-послів раніше працювали в Європейській комісії і одна третина - в своїх національних дипломатичних службах, при цьому домінують держави-засновники, особливо Франція, Німеччина та Італія.

Література:

1. Закон України Про дипломатичну службу. 2018-
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Закон України Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. 2005/2018, ст.1-<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
3. Конституція України - 1996/2021pp - ст.24
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
4. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок (CEDAW), прийнята в 1979 році Генеральною Асамблеєю ООН -
<https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>
5. Головченко В. Дипломатична історія України : підручн. / Володимир Головченко, Віктор Матвієнко. - Київ : Ніка-Центр, 2018. - с.54.
6. Грицай І. О. Г85 Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. - К.: «Хай-Тек Прес», 2018. - с.6,11,12
7. Петров В.П. , Воробьева Г.В. Діяльність О.М. Коллонтай на Україні і в Криму: (До 110-річчя з дня народж.) // Український історичний журнал. - 1982. - № 4. - С. 144–145.
8. The Gendered Networking of Diplomats Article in The Hague Journal of Diplomacy • March 2020 p.15